

تاریخ تحلیلی صدر اسلام

جلسه ششم

فصل سوم : تاریخ پیامبر اسلام (ص) – بخش دوم (هجرت و حکومت)

خلیل عقیلی فرج

k.aghili.f@chmail.ir

خلاصه مباحث

- هجرت مسلمانان به حبشه در دو مرحله ← برگزاری جلسه بین مسلمانان، نجاشی و نمایندگان مشرکان مکه
- محاصره اقتصادی در شعب ابی طالب به مدت سه سال و در قراردادی با سه بند:

۱. منع خرید و فروش با مسلمانان

۲. ممنوعیت معاشرت و ازدواج

۳. حمایت از جبهه مخالف محمد(ص)

← از بین رفتن عهدنامه توسط موریانه ها

- سال دهم بعثت : رحلت عموی پیامبر و حضرت خدیجه (س) ← عام الحزن

- نتیجه تبلیغ دین اسلام در مکه : اگرچه سال های تبلیغ دین اسلام در مکه آنچنان که باید موفق نبود ولی توانسته بود پایه های نظام اجتماعی

قبیله ای و بت پرستانه را به شدت متزلزل کند

← کار فرهنگی و تربیتی دیر یا زود جوانه خواهد زد ← سبک کار تربیتی پیامبر اسلام و دوراندیشی

• عدم همراهی اکثریت مردم مکه با پیامبر اسلام ← عدم تشکیل حکومت اسلامی ← دو روش جدید تبلیغی و تربیتی پیامبر اکرم

۱. عرضه اسلام به افراد یا قبایلی که برای حج یا تجارت به مکه می آمدند.

۲. رفتن به خارج از مکه مانند شهر طائف

• **نخستین پیمان عقبه** : دیدار با بزرگان قبیله خزرج در مسجد الحرام که برای حج به مکه آمده بودند.

• دلایل پذیرش سخنان پیامبر توسط نمایندگان قبیله خزرج

• معاشرت یثربیان با یهود و شنیدن مطالبی در مورد بعثت پیامبر خاتم

• اختلافات قبیله ای آنان با قبیله اوس

• ← مهمترین مفاد پیمان عقبه اول : حرمت شرک، زنا، دزدی، کشتن فرزندان، تهمت و ...

به درخواست یثربیان مصعب بن عمیر برای تبلیغ دین به آنجا رفت ← آماده شدن زمینه دیدار عقبه دوم

← ایمان آوردن مردم یثرب (مدینه النبی) و آغاز هجرت از مکه به آنجا

• جلسه اضطراری مشرکین و اجماع بر سر قتل پیامبر ← **لیله المبیت** ◀ نزول آیه «**وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ...**» (بقره/۲۷)

هجرة

- معنای هجرت:

- معنای دینی: کوچ و خروج از دیار برای تحکیم مبانی اعتقادی ← آیه قرآن: «أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا...» (نساء/۹۷)
- دلیل جامعه شناختی: هجرت برای انگیزه های شغلی و معیشتی ← مانند کار، تجارت، علل طبیعی (زلزله، بیماری، قحطی، جنگ و...)
- دلیل سیاسی: عدم امنیت جانی در وطن خود

نمونه های دیگر هجرت:

← هجرت حضرت ابراهیم (ع)

← هجرت حضرت موسی (ع) و قومش به سوی فلسطین

- دونکته:

۱- پیامبر مسلمانان را در مکه رها نکرد تا اولین مهاجر به مدینه باشد

۲- پس دادن امانت های مردم

- رسیدن پیامبر به مدینه و بنای مسجد در دهکده قبا ← بنای مسجد به عنوان مهمترین بنای اجتماعی و سیاسی
- مهاجر (مردمی که با پیامبر از مکه به مدینه آمده بودند) و انصار (مسلمانان مدینه)
- هسته مرکزی جامعه اسلامی در مدینه : اوس، خزرج، مهاجران و مسلمانان بادیه نشین
- پیوند اخوت ← پیوند اخوت پیامبر اکرم(ص) با علی(ع) ← دلایل

۱- جلوگیری از تعصبات قبیله ای

۲- آماده سازی جامعه برای حکومت بعد از رسول

موفق باشید